

Ve čtvrtek 23. ledna 2020 uplyne 50 let od smrti hraběte Karla Marii Chotka

z Chotkova a Vojnína, který byl posledním potomkem významného staletého rodu české šlechty, jejíž členové – především jeho pradědeček hrabě Karel Chotek, svého času nejvyšší purkrabí Českého království – se nesmazatelně zapsali do našich dějin.

Princ Karel Chotek, kterému se doma familiárně říkalo Carry, se na zámku Velké Březno narodil o Velikonoční neděli 10. dubna 1887 takřkajíc se stříbrnou lžičkou v ústech. Jeho otec Karel hrabě Chotek, c. k. komoří a rytíř maltézského řádu, byl majitelem rozsáhlého panství Velké Březno a Záhořany; jeho matka, princezna Adelheid rozená Hohenlohe-Langenburg, byla příslušnicí významného německého knížecího rodu, který se usadil na panství Červený Hrádek u Chomutova. Svě dětství prožil Carry spolu se svými dvěma mladšími sestrami Antoniettou a Adou na půvabném rodném zámku ve Velkém Březně. Nejprve privátně studoval ústecké státní gymnázium a roku 1904 nastoupil na jezuitské gymnázium ve Feldkirchu, v rakouském Vorarlbergu, kousek od lichtenštejnských a švýcarských hranic. Po maturitě, kterou složil v roce 1908, absolvoval vojenskou školu pro jednoroční dobrovolníky v Pardubicích. Předepsanou vojenskou praxi poté vykonal u 7. dragounského pluku v Brandýse nad Labem. Po tragické smrti sestry Antonietty odjíždí studovat do Paříže a letní prázdniny využívá k cestám po Norsku, Dánsku, Itálii a východních oblastech Rakouska-Uherska. Uvažuje také o kněžské dráze, nicméně jako nejmladší mužský potomek chotkovského rodu, tedy jako jeho jediný možný pokračovatel, se musí podřídit nadějším, které jsou do něj v tomto ohledu vkládány.

Zlomem v jeho životě, stejně jako v životě milionů jiných lidí, se stal atentát na následníka trůnu a jeho manželku, který byl 28. června 1914 spáchán v Sarajevu. Rodiny Chotkových se tato tragická událost dotkla o to víc, že při ní zahynula Carryho teta Žofie. Karel Chotek se tehdy s celou rodinou zúčastnil pohřbu zabitých manželů ve Vídni i na zámku Artstetten, kde jsou pochováni. Krátce po návratu domů je vyhlášena válka a mladý poručík Karel Chotek je odvelen ke svému pluku do Brandýsa nad Labem, se kterým se v září 1914 přesunuje do Michalovců a pak dále do zákopů na frontě v někdejší Besarábii. V létě roku 1915 dostane zdravotní dovolenou a pohublý, zesláblý a s nemocnými plícemi navštíví domov na velkobřezenském zámku. Vráť se pak zpět na frontu, ale kvůli pokračujícím zdravotním problémům je zproštěn vojenské služby a odeslán do zázemí. Na podzim roku 1915 tedy nastupuje v rakouském Villachu do kanceláří úřadu zajišťujícího železniční vojenskou přepravu, kde pracuje až do konce války a kde také prožije rozpad monarchie.

V roce 1918 se Karel Chotek díky strýci Rudolfovi a jeho ženě Irmě, jímž patřil slovenský zámek Dolná Krupá, seznámí s mladou hraběnkou Livií Mailáthovou, jejíž rodině patřil zámek v Zavaru u Trnavy, který leží necelých 20 km od Dolné Krupé. Mladá Livie byla příslušnicí jedné z nejvýznamnějších aristokratických rodin v Maďarsku, byla stejně stará jako Chotkova zemřelá sestra Antoinetta, měla stejné společenské zvyky a výchovu a oba byli silně věřící. Není tedy divu, že se tito mladí lidé, kteří prošli stejnou šlechtickou výchovou, měli stejné morální zásady a oba si prošli peklem světové války, velmi sblížili. V září 1920 se zasnoubili a 17. března 1921 se v kostele a na zámku v Zavaru vzali. Není bez zajímavosti, že se na jejich skromné rodinné svatbě sešli docela pozoruhodní hosté. Přítomni byli pochopitelně rodiče snoubenců, svatební obřad vedl princ Hohenlohe, příbuzný ze strany ženichovy matky, byl přítomen majitel veltruského panství hrabě Arnošt Chotek, celá rodina z nedaleké Dolné Krupé včetně Henrietty Chotkové, která byla sestrou strýce Rudolfa a byla světoznámou šlechtitelkou růží, nechyběl dokonce ani syn Žofie Chotkové a Františka Ferdinanda d'Este, Ernst Hohenberg, se svým poručíkem Jaroslavem Thunem z Děčína.

Novomanželé se po svatbě stěhují do svého prvního společného bytu v Lipsku, kde Karel – jakožto budoucí majitel velkého panství – studuje vysokou školu ekonomickou. Tu ukončí v říjnu 1921 a hned potom se manželé stěhují do Veltrus „ke strýčkovi Arnoštovi“, kde se pomalu zapojují do správy statku. Doba však šlechtickému podnikání přeje stále méně. Od roku 1922 do roku 1924 probíhá také na veltruském panství pozemková reforma, po níž hraběti zůstane pouhá necelá čtvrtina původní rozlohy zemědělské a lesní půdy, kterou do té doby vlastnili. Je pravda, že náhradou za zabranou půdu dostávali původní majitelé určitý finanční obnos, ten však byl velmi podhodnocený. Navíc bylo panství zatíženo mnohými výdaji a daněmi, které byly vpravdě obrovské. Není tedy divu, že šlechta přicházející o vliv i majetek se dívala do budoucnosti se značnými obavami. V srpnu roku 1926 zemřel ve Velkém Březně Carryho otec Karel Maria Chotek, v prosinci jej následoval strýc Wolfgang, bratr Žofie Chotkové, a 24. ledna 1927 umírá i majitel Veltrus, hrabě Arnošt Chotek. Carry se tak v krátkém čase stává nejen majitelem velkostatků Veltrusy a Velké Březno, za něž je nyní náhle plně zodpovědný, ale navíc také posledním žijícím mužským potomkem starého rodu Chotků. K vážným starostem ekonomického rázu se tedy přidává i obava o to, kdo dál ponese rodové jméno, protože vytoužený potomek stále nepřichází a s přibývajícím věkem manželům ubývá naděje, že jednou vůbec přijde. Ale ani v podnikání se Chotkovi moc nedaří. Udělá několik závažných rozhodnutí, která se časem prokáží jako velmi nemoudrá, což vede k postupnému rozprodávání zděděného majetku. Stále více je na Carrym vidět únava, která vede k častým onemocněním. Následují lázeňské pobyty, pobývá nyní hlavně na Velkém Březně; často odjíždí na dlouhé cesty a stále více svého času věnuje charitativní činnosti. Angažuje se také ve spolcích starajících se o katolickou výchovu německé mládeže. Livie se plně věnuje své milované veltruské zahradě a stává se uznávanou šlechtitelkou gladiol – roku 1929 vyšlechtila žltorůžový mečík se sametově červenými skvrnami, který pojmenovala Carl Graf Chotek, a v roce 1934 dostává další zajímavý gladiol, tentokrát světle fialový s tmavomodrým středem, jméno po ní samé – jmenuje se Gräfin Livia Chotek.

V roce 1933 se v Německu dostává k moci Adolf Hitler. Podle svědectví pamětníků se Karel s Livií chovali ke svým zaměstnancům velmi korektně a ani na jednom z panství – ať už se jednalo o české Veltrusy, nebo o sudetské Velké Březno – nerozlišovali podle národnosti. Je však nutné přiznat, že jinak se plně ztotožňovali s postojí německé menšiny v tehdejší Československu, která se v novém státě náhle stala upozadovanou, trpěnou menšinou. Není tedy divu, že potíže spojené s vleklou hospodářskou krizí a razantně vedená propagandistická kampaň z Německa, která slibovala pevně vedený stát, výrazné zlepšení ekonomických podmínek, zrušení pozemkové reformy a vrácení zabraného majetku spolu s německou emancipací, vedly k touze drtivé většiny Němců v Československu po oddělení se a po začlenění do – jak tehdy věřili – ideálního státu všech Němců, který jim byl blízký jazykem i kulturou. Karel s Livií nebyli výjimkou. Ihned po odtržení Sudet vstupují oba do NSDAP, Carry dokonce v listopadu 1938 dostává nižší funkci tzv. uličního důvěrníka. V průběhu času však přichází rozčarování. Nová německá státní moc Chotkům konfiskuje první nemovitý majetek, který využívají k charitativním účelům. Nebyl splněn ani slib o zrušení původní pozemkové reformy. Záhy přichází válka, v níž zemře spousta jejich přátel. Potíží však stále není konec. V roce 1942 uvalí protektorátní Pozemkový úřad na Veltruské panství nucenou správu. Záminkou je údajné špatné hospodaření Karla Chotka, kterého nové úřady navíc považují za českého šlechtice! Veltruský zámek je přeměněn v pracovní tábor pro německé dívky, pozemky jsou připravovány k německé kolonizaci, a hrabě Chotek tak přichází o většinu svého majetku.

Konec války pak pro Karla a Livii znamenal už jen završení předchozích útrap. Již v červnu 1945 byli hraběcí manželé vykázáni ze svého posledního domu, zámku ve Velkém Březně, byly jim zabaveny

všechny šperky a cennosti, a na základě Benešových dekretů jim byl, tentokrát jako Němcům, zkonfiskován veškerý zbylý majetek. V srpnu 1945 tedy hrabě Chotek s manželkou Livií opouští vlast a odjíždí do Bavorska, kde posléze nachází útočiště na zámku Blumenthal kousek od města Aichach, které leží asi 60 km severozápadně od Mnichova. V tomto zámku je totiž od roku 1952 založen jakýsi domov určený především pro starší šlechtice vysídlené z jejich panství ve východní Evropě. Tam Karel s Livií dožívají svůj neklidný život. Tam Karel Chotek, poslední hrabě z Chotkova a Vojnína, v pátek 23. ledna 1970 umírá; tam o týden později, v den jeho pohřbu, 30. ledna 1970 umírá i jeho milovaná Livie. Oba jsou pochováni na malém hřbitůvku ležícím u kostela Nanebevzetí Panny Marie v městečku Klingen, nedaleko zámku Blumenthal. Dnes však už zanikl i jejich společný hrob, protože nebyl nikdo, kdo by zaplatil za údržbu a hrobové místo...

Smrtí posledního hraběte Chotka, který se narodil jako šlechtic a zemřel jako nemajetný vyhnanec, tedy vymírá staletý rod významné české šlechty, jehož členové zanechali v našich dějinách tak výraznou stopu.

Miloš Musil

Prameny:

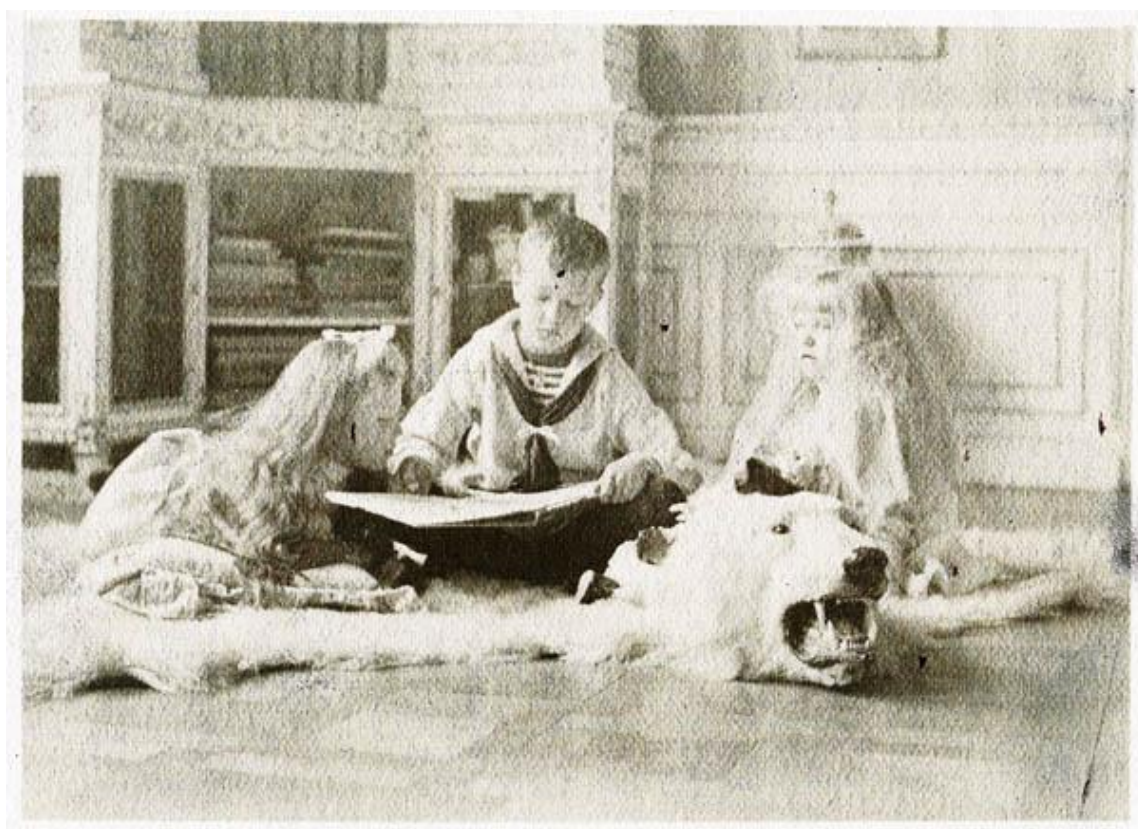
Petra Načeradská, Poslední Chotkové ve Veltrusech

Ivo Cerman, Chotkové – příběh úřednické šlechty

Miloš Musil, Zámek Velké Březno

Narození Karla Marii hraběte Chotka – duben 1887, zámek Velké Březno

Carry Chotek se sestrami Antoinettou a Adou v Tanečním sále zámku Velké Březno– 1895, zámek Velké Březno

Carry Chotek v Taneční sále zámku Velké Březno – 1895, zámek Velké Březno

Rodina Karla Marii Chotka a jeho ženy Adelheide s dětmi Carrym, Antoinettou a Adou v ateliéru v Meranu – 1895, zámek Velké Březno

Carry Chotek – 1898

Karel Maria Chotek na pastelů Wiliho Geighera – 1910, zámek Velké Březno

Poručík Karel Chotek se sestrou Adou na zámku Velké Březno při válečné dovolené – léto 1915,
zámek Velké Březno

Karel Maria Chotek se
svou ženou Livíí
krátce po svatbě –
1921

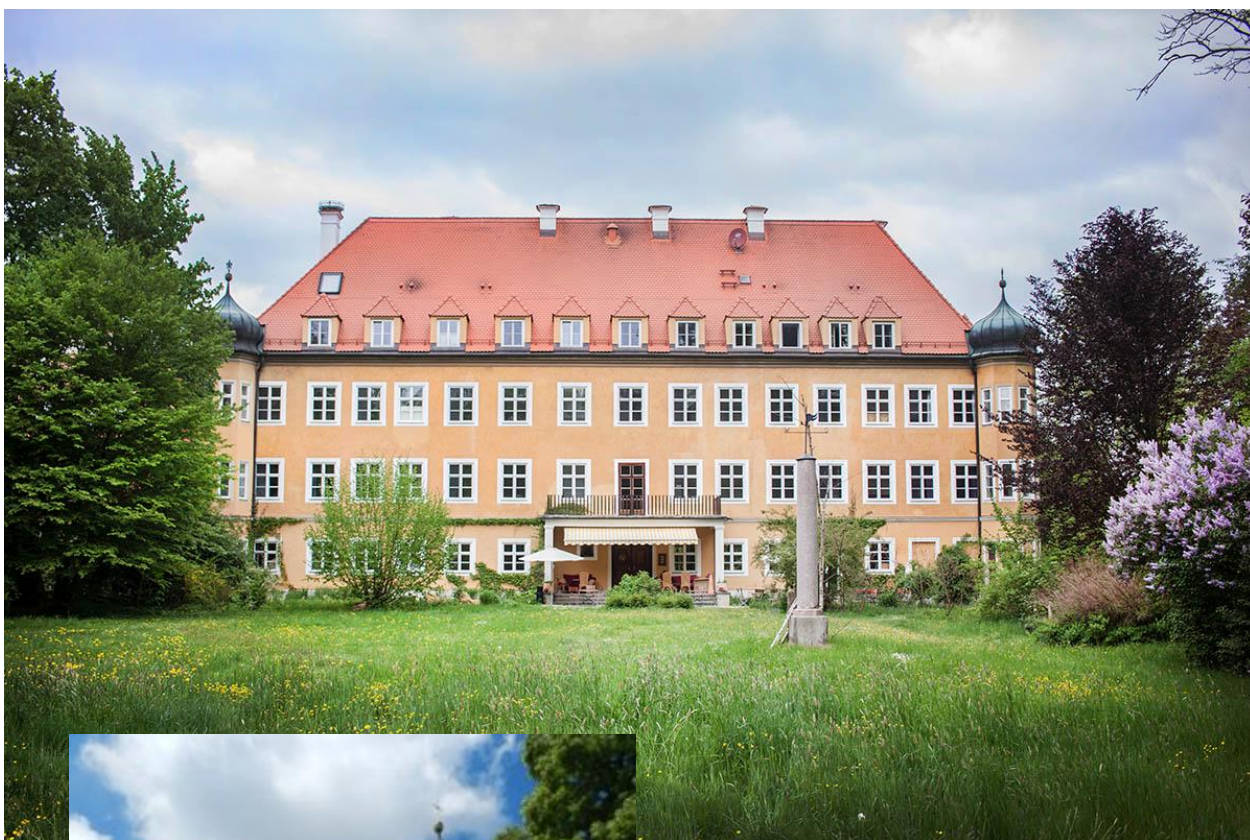
Karel Chotek se svou ženou Livií na zámku Velké Březno – 30. léta 20. století, zámek Velké Březno

Karel Chotek s fenkou skotského teriéra zvanou Lottl na nádvoří zámku Velké Březno – cca 1936, zámek Velké Březno

Zámek Blumenthal dnes slouží jako hotel

Kostel se hřbitovem v Klingenu, místo posledního odpočinku Karla a Livie Chotkových

Carl

Graf Chotek von Chotkowa u. Wognin
Ultimus Familiae
geb. zu Groß-Priesen am 10. 4. 1887
gest. zu Aichach am 23. 1. 1970

Livia

Gräfin Chotek von Chotkowa u. Wognin
Geb. Gräfin Majláth von Székhely
geb. zu Zavar am 14. 7. 1888
gest. zu Blumenthal am 30. 1. 1970

Zur
Erinnerung
im Gebet
an

Die Liebe erträgt alles, glaubt alles, hofft auf alles, die Liebe hört nie auf!

Prosba o vzpomínku v modlitbě za zemřelého hraběte Karla a jeho ženu Livii - 1970